

ITALYAN TILI MAQOLLARIDA “SEVGI” TUYG‘USINING IFODALANISHI VA TALQINI

Abdirazakova Zilola Qulmurotovna

Samarqand davlat chet tillar instituti

2-kurs magistranti

АННОТАЦИЯ

Пословицы и поговорки так же стары, как итальянский язык. Ведь с древних времен выражались состояние и обстоятельства народными выражениями, запечатленными в памяти, так как они передавались из поколения в поколение. Хотя пословицы представляют собой простые фразы, они служат для выражения очень сложных чувств и ситуаций в повседневной жизни.

Ключевые слова: язык, культура, пословицы, поговорки лингвокультурология, логика, аспект «любовь», анализ.

ABSTRACT

Proverbs and sayings are as old as the Italian language. Indeed, since ancient times, have been expressed condition and circumstances with folk expressions imprinted in memory, as they were passed down from generation to generation. Although proverbs are simple phrases, they serve to express very complex feelings and situations in everyday life.

Key words: language, culture, proverbs, sayings linguoculturology, logic, aspect “love”, analysis.

Maqollar idiomalar bilan birga xalqning donishmandligi va madaniyatini ifodalaydi. Xususan, sevgi haqida maqollar borki, bu o‘ziga xos tuyg‘uni yanada oqilona va aniqroq tasvirlashga qodir. Agar sevgi iboralari va she‘rlari sevgi tuyg‘usining eng yuqori cho‘qqisini ifodalasa, maqollar esa munosabatlar boshlanishi yoki his qilganda yashirin bo‘lishi mumkin bo‘lgan holatlarga e’tibor beradi. Bu o‘ziga xos tuyg‘uni yanada oqilona va aniqroq tasvirlashga qodir sevgi haqida maqollar mavjud.

Maqol (lotincha maqoldan) qisqacha, ko‘pincha metafora va qofiyada ifodalangan va umumiy tajribadan olingan qoidalar, hukmlar, buyruqlar yoki maslahatlarni o‘z ichiga oladi. Ular, odatda, haqiqatni yoki odamlarning haqiqat deb ishonganlarini xabar qiladilar va xalq donoligi va maqolning tilida tug‘ilgan xalqning

foydalanishlari, urf-odatlari, afsonalari mevasidir. Maqollarning idiomalardan ajralib turadigan jihati shundaki, ular ba'zan gapni tashkil etuvchi elementlardan biri nazarda tutilsa ham, har doim to'liq gaplardan tuzilgan.

Quyida sevgi haqidagi italyan maqollarini ma'nosi bilan taqdim etilmoqda.

Il primo amore non si scorda mai - Birinchi sevgi hech qachon unutilmaydi

Ushbu sevgi maqoliga ko'ra, ehtimol ro'yxatdagi eng mashhurlaridan biri bo'lgan birinchi oshiqning xotirasi, inson his qiladigan barcha yangi his-tuyg'ular bilan bir umr saqlanib qoladidegan ma'nono anglatadi.

L'amore non e' bello se non e' litigarello - Agar janjal bo'lmasa, sevgi go'zal emas.

“Agar janjal bo'lmasa, sevgi go'zal emas” degan maqolning ma'nosi o'zaro munosabatlarni mustahkamlash, har qanday vaziyatda shaffof va samimiy bo'lishni maqsad qilgan qarama-qarshilik yoki turli fikrlarga ega bo'lish naqadar tarbiyalash mumkinligiga qaratilgan. Darhaqiqat, tushunmovchiliklar bartaraf etilgach, sevgi ko'pincha o'sib boradi va hamma narsani qamrab oladi.

“Sevgi janjal bo'lmasa, go'zal emas” maqolining kelib chiqishi Jimmi Fontananing 70-yillardagi mashhur qo'shig'ida ham uchraydi va u taniqli teledasturning mavzu qo'shig'i edi. Asrlar davomida sevgi har doim maqollar va xalq hikmatlari markazida bo'lib kelgan, chunki u dunyodagi eng muhim tuyg'ulardan biridir.

O'zbek tilidagi ekvivalenti – Eri xotin urishi doka ro'mol qurishi.

L'amore e' cieco - Sevgining ko'zi ko'r bo'ladi.

Bu sevgi maqolining ma'nosini tuyg'ularni tushunish qiyinligini hisobga olsak, tushunish oson: agar sevib qolgan inson hech bir narsaga, kamchiliklariga e'tibor bermasligi va ko'ziga ko'rinmasligi haqida.

L'amore vero non si vende e non si compra - Haqiqiy sevgi sotilmaydi va sotib olinmaydi

Xalq donoligi bilan chambarchas bog'langan maqol oddiy xabarni keltirib chiqaradi: sevgini sotib olish mumkin bo'lgan yagona valyuta bu sevgining o'zidir degan ma'noni anglatadi.

Chi si sposa per amore, con rancore si lascia - Sevgi bilan turmushga chiqqanlar gina bilan ajrashadilar.

Agar boshqa vaziyatlarni baholamasdan, faqat kuchli his-tuyg'ularga asoslangan holda turmush qurilsa, vaqt o'tishi bilan birinchi qiyinchiliklar oldida tavba qilish ehtimoli ko'proq bo'lishi haqida.

Amore e gelosia, nascono in compagnia - Sevgi va rashk sheriklikda tug'iladi.

Sevgi inson boshdan kechirishi mumkin bo'lgan eng kuchli tuyg'ulardan biridir. Biroq, sevganda, hasad qilish yoki shubhalanish odatiy oqibatlarga olib kelishi mumkinligi haqida.

L'amore e la tosse non si possono nascondere - Sevgi va yo'talni yashirib bo'lmaydi.

Mashhur Rim shoiri Ovid sevgi haqidagi ushbu maqol bilan sevgi kabi tuyg'uni yashirib bo'lmasligini aytmoqchi. O'zbek tilidagi ekvivalenti – Oyni etak bilan yopib bo'lmaydi, Kasalni yashirsang isitmasi oshkor qiladi.

Sevgi - bu aforizmlar va maqollarda ko'rib chiqilishi kerak bo'lgan juda keng mavzu bo'lib, ijobiy yoki salbiy bo'lishi mumkin bo'lgan ko'plab moyilliklarga ega. "janjal bo'lmasa, sgi go'zal emas" degan maqol, masalan, ijobiy sohaga tegishli bo'lib, sog'lom juftlikda yuzaga keladigan kelishmovchiliklarni ma'lum darajada oqlaydi. To'g'ri alternativani "xotin bilan erning o'rtasiga barmog'ingizni qo'ymang" degan maqolda ham topish mumkin. Bu er-xotin tashqarisidagi har qanday odamni er-xotin ichida qaror qilingan yoki muhokama qilinadigan narsalar o'rtasida aralashmaslikka undaydigan ogohlantirishdir.

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, maqollar qoidalar, hukmlar yoki maslahatlarni o'z ichiga olgan jumalardan boshqa narsa emas. Ko'pincha ular qisqa iboralardir va ularni "ommaviy so'zlar" deb ham atash mumkin. Ular italyan madaniyatining bir qismi bo'lib, hayotdagi ba'zi vaziyatlarni sodda tarzda tushuntirish uchun metafora shaklida ham qo'llaniladi: ular xalq donoligining mevasi va ularning ba'zilarini hammamizga ma'lum Ular mutlaq haqiqatni o'z ichiga olgan jumlar emas, lekin ular ko'pincha to'g'ri ma'noni beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI: (REFERENCES)

- 1.Andrea Conti "I 200 proverbi e modi di dire italiani piu' usati" 2015
- 2.Giuseppe Giusti "Dizionario dei proverbi italiani"
3. Gianluca Aprile. Italiano per modo di dire: Alma Edizione - Firenze, 2008.
- 4.Ковалев Ф.В. Итальянско-русский и русско-итальянский словарь. © 2001 Zanichelli editore s.p.a – Bologna